

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVISTĚ
V BRNĚ**

MAGISTRÁT MĚSTA BRNA	
Odbor památkové péče	
Došlo:	11. -06- 2024
Č.j.:	0292125 Příl.:

Magistrát města Brna
Odbor památkové péče
Malinovského nám. 3
601 67 Brno

Váš dopis č. / sp. zn.: MMB/0220380/2024/R
7500/OPP/0206365/2024/2
Ze dne/ doručeno dne: 10. 5. 2024/ 10. 5. 2024
Naše č.: NPU-371/42967/2024
Vyřizuje: Mgr. Barbora Číhalíková
Spisový znak: 820.1

Brno 7. 6. 2024

Identifikace a specifikace objektu

Zemský dům, tzv. Nová radnice (kulturní památka r. č. ÚSKP 31585/7-80, v MPR Brno r. č. ÚSKP 1049)
Jihomoravský kraj, okr. Brno-město, Brno, Dominikánské nám. 1, č. p. 196, pozemek p. č. 503, k. ú.
Město Brno

- obnova nátěrů oken v 1. NP a 2. NP, nátěr otopných těles

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle zákona č. 20/1987 Sb.,
o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Předmět žádosti:

Dominikánské náměstí 1, Nová radnice, č. p. 196, pozemek p. č. 503, k. ú. Město Brno

- obnova nátěrů oken v 1. NP a 2. NP, nátěr otopných těles

Orgán památkové péče nespecifikuje přesně, z jaké části zákonné úpravy jeho žádost vychází. Dle názoru odborné organizace památkové péče se jedná o žádost dle §14 odst. (6) zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, v platném znění. V tomto smyslu také vypracovává NPÚ, ÚOP v Brně své písemné vyjádření.

Přílohy žádosti:

- kopie žádosti o závazné stanovisko
- dokumentace (technická zpráva dat. 4.2024, půdorys 1. a 2. NP s vyznačením řešených oken a radiátorů, fotografie fasády s okny)

Popis zamýšlených prací:

Dle předloženého záměru jsou plánovány opravy a nátěry 41 ks dřevěných oken a nátěr 9 ks otopných těles ve výše uvedeném objektu.

Okna:

Bude odstraněna stávající povrchová úprava obroušením, budou provedeny stolařské opravy týkající

se zejména poškozených okapniček, bude provedeno lokální vytmelení, sjednocena savost původního dřeva a doplňků. Bude provedeno celoplošné přetmelení a obnoveny krycí nátěry ve stávajícím tónu (základní nátěr, email, lak). Bude provedena repase klik, sjednocení kliček, štítků, distančních prvků a mechanických otevíračů – bude obnovena jejich funkčnost.

Otopná tělesa:

Radiátory jsou v chodbě bez zakrytování, stávající nátěr otopných těles v šedé barvě bude obnoven do požadovaného tónu (návrh bílá).

Charakteristika objektu:

Zemský dům jakožto místo setkávání moravské stavovské reprezentace je situován v místech severní části původního areálu kláštera dominikánů, založeného mezi lety 1227–39 u staršího kostelíka sv. Michala. V refektáři kláštera se moravští zemští stavové scházeli od poloviny 14. století. Výstavba vlastních objektů navazujících na klášterní budovy, určených pro správu administrativy, uložení zemských desk a konání zemských sněmů a soudů, se datuje od 90. let 16. století. Roku 1783 se zemská správa přesídlila do zrušeného augustiniánského kláštera a v budově se střídali různí uživatelé. Roku 1874 koupilo Zemský dům město Brno a v letech 1934–35 ho včetně části kláštera upravilo podle projektu J. Poláška na sídlo městské správy a reprezentace. Nejstarší částí Zemského domu je nadstavba refektáře s přiloženým schodištěm a jednopatrový přístavek k západnímu křídlu křížové chodby, provedené v letech 1582–83 Pietrem a Antoniem Gabriovými. V letech 1659–64 (1672?) vystavěl Pavel Weinberger severně od sněmovní budovy tzv. tribunální dům spojený se starou budovou uzavřeným koridorem. Ten v letech 1690–92 přestavěl Mikuláš Stumbek na kancelářskou budovu a její průčelí upravil do dnešní podoby. V letech 1717–19 odboural Mořic Grimm severní část tribunálního domu, zřídil v jeho ose průjezd a průčelí do nádvoří sjednotil s fasádou západního křídla. V letech 1726–32 M. Grimm uzavřel obdélné nádvoří dalším křídlem obráceným hlavním průčelím do náměstí. Severně od tribunálního domu byla přistavěna v letech 1773–76 trojkřídlá budova s malým dvorkem. Při úpravách r. 1934–35 byly k jeho průchodům přiřazeny portály přenesené ze zbořených brněnských domů a do předsíně křížové chodby vsazeny středověké architektonické články, jež byly součástí lapidária, zrušeného r. 1960. Dále došlo mimo jiné k přístavbě chodby na západní straně západního křídla při 1. nádvoří.

Současný stav poznání dotčených kulturně-historických hodnot:

Zemský dům, později zv. Nová radnice, představuje monumentální stavební soubor budovaný od renesance po pozdní 18. století, s umělecky vysoce hodnotnou kamenickou, sochařskou a malířskou výzdobou, tvořící jedinečný urbanistický komplex v historickém jádru města.

Objekt je nemovitou kulturní památkou, ležící v Městské památkové rezervaci Brno.

Předmětná okna a otopná tělesa pocházejí z doby prvorepublikových úprav objektu prováděných pod vedením Arch. J. Poláška v letech 1934 až 1935, tedy z poslední významnější etapy, zapsané do stávající podoby Nové radnice. Dnes je řadíme k hodnotným historickým prvkům památky a jako takové jsou předmětem památkové ochrany. (Některé radiátory mají ještě zachovány původní ventily – regulátory tepla s popisem „ČESKOMORAVSKÁ KOLBEN DANĚK AKC. SPOL. V PRAZE VIII.“).

Technický stav dotčených prvků:

Okna jsou narušena běžným opotřebením a dlouhodobější absencí pravidelné údržby. Dožilý je zejména nátěr, lokálně se projevuje narušení dřevní hmoty, zejména na prvcích nejvíce namáhaných vnějšími vlivy (okapničky apod.). Část původních prvků kování je nahrazena novými, odlišného typu. Litinová tělesa radiátorů mají dožilý nátěr, většina původních ventilů (regulátorů tepla) je nahrazena novodobými typy.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce budou v souladu se zájmem ochrany kulturně historických hodnot předmětného objektu za těchto podmínek:

1. Dle povahy prací budou vlastníkem památky svolávány kontrolní prohlídky, na něž budou zváni zástupci NPÚ, ÚOP v Brně a OPP MMB.
2. Plánované „*sjednání kliček, štítků, distančních prvků a mechanických otevíračů*“ lze akceptovat pouze v tom smyslu, že novodobé, druhotně osazené prvky budou nahrazeny novými, materiálově a tvarově odpovídajícími původním. Veškeré původní prvorepublikové prvky oken budou zachovány v jejich různorodosti. Před započítím prací bude vyhotovena dokumentace stávajících oken, určených k obnově, s vyznačením veškerých prvků, určených k výměně.
3. Bude blíže specifikován (a v rámci kontrolní prohlídky schválen zástupci státní památkové péče) materiál nátěru oken. Jeho odstín i lesk, resp. mat bude odpovídat odstínu již obnovených oken na objektu.
4. Nový nátěr radiátorů bude v šedém matném odstínu, v souladu se stávající barevností. Odstín bude schválen zástupci státní památkové péče po předvedení vzorku.

Zdůvodnění:

Jak předmětná okna, tak radiátory jsou v opotřebeném stavu a vyžadují obnovný zásah, mající charakter nutné údržby. Cílem prací je pozastavení degradačních procesů, zajištění dobrého technického stavu a zlepšení výrazových kvalit památkově cenných prvků objektu. Navržené postupy prací jsou v souladu se zájmy památkové péče, proto je doporučujeme ke schválení. Aby v rámci obnovy byly zachovány veškeré památkové hodnoty, jsou stanoveny výše uvedené podmínky realizace.

Ad 1/ Požadavek na svolávání kontrolních prohlídek má oporu v zákoně, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace a dohled orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrnění může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní prohlídky lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

Ad 2/ Z předloženého záměru není jednoznačně jasné, jak je sjednocení jmenovaných prvků míněno. Proto upřesňující podmínka, která má zajistit, aby v rámci plánovaného „sjednání“ nedošlo ke ztrátě některých cenných původních prvků.

Ad 3/ Předložený záměr neuvádí materiálové složení nátěru, proto je požadováno upřesnění této informace, aby bylo možné objektivně posoudit vhodnost zvoleného materiálu. Jelikož již některá okna objektu v nedávné době nově natřena byla, je žádoucí pokračovat ve zvoleném odstínu z důvodu výrazového sjednocení jak ve vnitřních prostorách, tak fasád.

Ad 4/ Po posouzení stavu na místě bylo zjištěno, že stávající šedý odstín nátěru radiátorů je patrně původní, pod poslední vrstvou nátěru není zachována žádná vrstva v jiné barevnosti. Tmavší barevnost dokládají i historické fotografie z doby těsně po instalaci těchto otopných těles (IN: *Dřímál, Jaroslav: Nová brněnská radnice. Úprava sněmovny moravských stavů. Brno 1935*). Jelikož tato původní barevnost je dochována na větší části radiátorů v objektu Nové radnice a je pro daný prvorepublikový typ litinového radiátoru charakteristická, je z památkového hlediska žádoucí tento odstín zachovat.

Doporučení:

V případě novodobého plochého radiátoru, jenž nahradil původní těleso a v pohledové řadě stejných původních radiátorů působí spíše rušivě, je možné tento novodobý kus odstranit, a to buď bez náhrady (pro potřeby vytápění chodby není nejspíše nezbytný), nebo optimálně může být nahrazen stejným, či co nejpodobnějším typem tomu původnímu.

Toto vyjádření je podkladem pro vydání závazného stanoviska orgánu státní památkové péče, kterým je MMB OPP.

Žádáme vás o zaslání závazného stanoviska ihned po vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 32. Závazné stanovisko bude zároveň na NPÚ, ÚOP v Brně archivováno, aby historie úprav památky v MPR byla souhrnně podchycena.

S pozdravem

Mgr. Petr Holub
vedoucí odboru péče o památkový fond

Přílohy: dokumentace